

Ammatillisen koulutuksen hyvinvointipäivät

Vierumäki 1.-2.12.2010

TIIVISTELMÄ

Kuronen, Ilpo. 2010.

PERUSKOULUSTA ELÄMÄNKOULUUN. Ammatillisesta koulutuksesta syrjäytymisvaarassa olevien nuorten aikuisten tarinoita peruskoulusuhteesta ja elämäntutkuksesta peruskoulun jälkeen. Jyväskylän yliopisto. Koulutuksen tutkimuslaitos. Tutkimuksia 26. Sivuja 362.

Tutkimuksessa selvitettiin ammatillisesta koulutuksesta syrjäytymisvaarassa olevien nuorten aikuisten koulusuhteen rakentumista peruskoulussa sekä elämäntutkusta ja yhteiskuntaan kiinnittymistä peruskoulun jälkeen. Kiinnostus kohdistui siihen, mitä nuoret aikuiset itse koulu-urastaan kertoivat, miten he sitä arvioivat ja millaisia heidän tulevaisuudennäkymänsä olivat. Elämäntutkuksesta koulutus ja sen piirissä syntyneet kokemukset olivat tarkastelun keskiössä, mutta myös työkokemukset, vapaa-aika, perhe ja sosiaaliset suhteet tulivat esille kertojien biografisessa elämäntutkuksesta. Tarkastelu nuorten joutumisesta kielteiseen kehään koulussa jaksotettiin ala- ja yläkouluun peruskoulussa ja peruskoulun jälkeiseen koulutukseen sekä niiden välisiin siirtymiin. Samalla hahmotettiin elämäntutkusta etenemistä lapsuudesta nuoruuteen ja edelleen aikuisuuteen. Yksilön ja instituution välisen jännitteisen suhteen rakentumisesta keskeisinä tekijöinä tarkasteltiin koulu- ja oppimiskokemuksia, käännekohtia, varhaista puuttumista, opettaja-oppilassuhdetta, ilmapiiriä ja yhteisöllisyyttä, selviytymisvoimavaroja ja tapahtumien opetuksia.

Aihealuetta tarkasteltiin myöhäismodernin monimuotoistuvan elämäntutkusta, yksilöllistyvien elämäntutkusta, syrjäytymisen, nuoren ja koulun jännitteisen suhteen sekä vaihtoehtopedagogiikan muodostamassa teoreettisessa kehyksessä elämäntutkusta ja elämäntutkusta ollessa keskeisiä käsitteitä.

Laadullisen tutkimuksen kohdejoukkona olivat ammatillisesta koulutuksesta syrjäytymisvaarassa olevat peruskoulussa erilaisiin vaikeuksiin joutuneet 22 nuorta aikuista, jotka opiskelivat tai olivat päättäneet opiskelunsa vaihtoehtoisessa koulutusmuodossa. Tutkimuksen aineisto muodostui heidän kertomistaan koulutuselämäntutkusta, joita lähestyttiin neljän tutkimuskysymyksen näkökulmasta.

Tutkimus on narratiivista lähestymistapaa soveltava elämäntutkusta- ja elämäntutkusta tutkimus. Kertomusaineistoa jäsenneltiin kategorisoimalla ja teemoittelulla. Koulusuhteita ja elämäntutkusta käsiteltiin tyypikohtaisesti teemojen valossa.

Tutkimusaineiston perusteella peruskoulun koulusuhteen kategorioiksi muodostettiin ala-asteella jännittäjiksi tai levottomiksi leimautuneet, kiusatut ja yläasteella kyllästyneet luovuttajat tai suorittajat. Monilla vaikeudet johtivat jo aikaan ennen koulua. Koulunkäynnin nivelkohdat ja erityisesti yläasteelle siirtyminen olivat kriittisiä vaiheita. Useimpien ongelmat alkoivat kasaantua jo ala-asteella. Monilla oli psykososiaalisia ja sosiaalista vahvistamista vaativia elämäntutkusta ongelmia, joiden kohtaamisessa elämäntutkusta kriisiytyi. Vastenmieliset koulukokemukset liittyivät mm. epäonnistumisiin, leimautumiseen, kiusaamiseen, ilmapiiriin, vähäiseen varhaiseen puuttumiseen ja opettaja-oppilassuhteisiin. Peruskoulun jälkeiset elämäntutkusta tyypiteltiin edistyviksi tai epävaikaviksi. Elämäntutkusta rakentuivat selviytymis- ja kasvukertomuksina, mutta niitä leimasivat pirstaleisuus, periodimaisuus ja epäjatkuvuudet.

Avainsanat: elämäntutkusta tutkimus, oppimiskokemukset, peruskoulu, ammatillinen koulutus, syrjäytyminen, narratiivisuus, vaihtoehtopedagogiikka, varhainen puuttuminen